

καλούπι

καλούπι, το, ουσ. [<τουρκ. kalip <αραβ. qālir <ελλην. καλάπους], το καλούπι. (Ακολουθούν 12 φρ.)·

- *βγήκαν απ' το ίδιο καλούπι*, (για πρόσωπα ή πράγματα) μοιάζουν απόλυτα μεταξύ τους: «δεν είναι αδέρφια, κι όμως δείχνουν σαν να βγήκαν απ' το ίδιο καλούπι || δυο διαφορετικές μάρκες αυτοκινήτων, κι όμως, όταν τα βλέπεις από μακριά, νομίζεις πως βγήκαν απ' το ίδιο καλούπι»·

- *βρίσκεται στα καλούπια (κάτι)*, βλ. φρ. *είναι στα καλούπια (κάτι)*·

- *δεν μπαίνω σε καλούπι ή δεν μπαίνω σε καλούπια*, είμαι άτομο που δεν μπορεί κανείς να περιορίσει τον τρόπο συμπεριφοράς, σκέψης ή έκφρασής μου: «είναι τόσο ατίθασο πλάσμα, που και στη δικτατορία δεν μπήκε σε καλούπια»·

- *είναι απ' το ίδιο καλούπι*, βλ. φρ. *βγήκαν απ' το ίδιο καλούπι*·

- *είναι κομμένοι απ' το ίδιο καλούπι*, βλ. φρ. *βγήκαν απ' το ίδιο καλούπι*·

- *είναι στα καλούπια (κάτι)*, μόλις ξεκινάει, μόλις αρχίζει να πραγματοποιείται, να κατασκευάζεται κάτι: «δεν ξέρω αν θα πάει καλά η δουλειά, γιατί είναι ακόμη στα καλούπια || το σπίτι είναι ακόμη στα καλούπια». Συνών. *είναι στα σκαριά (κάτι)*·

- *έχω στα καλούπια (κάτι)*, σχεδιάζω, καταστρώνω, προετοιμάζω κάτι, έχω στα σκαριά: «έχω στα καλούπια μια δουλειά, αλλά δεν ξέρω πώς να την ξεκινήσω, γιατί δεν υπάρχει το χρήμα». Συνών. *έχω στα σκαριά (κάτι)*·

- *μόλις βγήκε, ο Θεός έσπασε το καλούπι*, (για πρόσωπα ή πράγματα) είναι μοναδικός σε ομορφιά ή σε ικανότητα να κάνει κάτι ή είναι μοναδικό στο είδος του: «έχει μια κόρη αυτός που βλέπεις που, μόλις βγήκε, ο Θεός έσπασε το καλούπι || είναι τόσο καλός μηχανικός, που μόλις βγήκε, ο Θεός έσπασε το καλούπι || είναι σπουδαίο αυτοκίνητο και μόλις βγήκε, ο Θεός έσπασε το καλούπι». Συνών. *έναν (μια) έβγαλε το εργοστάσιο κι έκλεισε*·

- *μου 'ρθε καλούπι*, (για υποθέσεις ή καταστάσεις) όπως διαμορφώθηκε, με συμφέρει απόλυτα: «ο χωρισμός του μου 'ρθε καλούπι, γιατί από καιρό λιγούρευόμουν τη γυναίκα του». Συνών. *μου 'ρθε αλφάδι / μου 'ρθε γάντι / μου 'ρθε καπάκι / μου 'ρθε κουστούμι / μου 'ρθε κουτί / μου 'ρθε λαχείο*· βλ. και φρ. *μου 'ρχεται καλούπι*·

- *μου 'ρχεται καλούπι*, (για είδη ένδυσης ή υπόδησης) εφαρμόζει ακριβώς στο σώμα μου, μου ταιριάζει απόλυτα: «το παντελόνι μου 'ρχεται καλούπι || τα παπούτσια μου 'ρχονται καλούπι». Συνών. *μου 'ρχεται αλφάδι / μου 'ρχεται γάντι / μου 'ρχεται κουστούμι / μου 'ρχεται κουτί*· βλ. και φρ. *μου 'ρθε καλούπι*·

- *μπαίνω στο καλούπι*, **α.** περιορίζουν τον τρόπο συμπεριφοράς, σκέψης ή έκφρασής μου: «τον καιρό της δικτατορίας οι πιο πολλοί μπήκαν στο καλούπι». **β.** υποχρεώνομαι, εξαναγκάζομαι να δουλέψω, να αφήσω τις παλιές κακές συνήθειές μου και να ζήσω με συνέπεια και τάξη: «μόνο σαν παντρεύτηκε, τ' αποφάσισε να μπει στο καλούπι»·

- *τη βάζω στο καλούπι*, (για γυναίκες) της επιβάλλω τη σεξουαλική πράξη, ιδίως την ξεπαρθενεύω: «αυτή που βλέπεις, την έβαλα στο καλούπι από τότε που ήταν ακόμη μαθήτρια». Από την εικόνα του τσαγκάρη που βάζει το στενό παπούτσι σε ειδικό καλούπι για να ανοίξει·

- *τον βάζω στο καλούπι*, **α.** του περιορίζω τον τρόπο συμπεριφοράς, σκέψης ή έκφρασής του: «ήρθε η δικτατορία και μας έβαλε όλους στο καλούπι». **β.** τον υποχρεώνω, τον εξαναγκάζω να δουλέψει, να αφήσει τις παλιές κακές του συνήθειες και να ζήσει με συνέπεια και τάξη: «μόνο αυτή η γυναίκα μπόρεσε να τον βάλει στο καλούπι»·